

СВЕТУ БРАЋУ, НАШЕ
СЛОВЕНСКЕ ПРОСВЕТИТЕЉЕ,
ПОШТУЈЕМО, ЈЕР СУ НАМ
ПРЕВОДОМ БОЖАНСТВЕНИХ
КЊИГА ПОКАЗАЛИ ИЗВОР
БОГОПОЗНАЊА, ИЗ КОГА
ЦРПЕМО ДО ДАНАШЊЕГ ДАНА.

СЛАВИМО ВАС, СВЕТИТЕЉИ
БИРИЛЕ И МЕТОДИЈЕ, КОЈИ
ПРЕД ПРЕСТОЛОМ ВИШЊЕГА
СТОИТЕ И ТОПЛО СЕ
МОЛИТЕ ЗА ДУШЕ НАШЕ.

СВЕТИ ДУХ И ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ

„ЦРКВА НИЈЕ ЈЕДНОСТАВНО
УДРУЖЕЊЕ ЉУДИ
ПОВЕЗАНИХ ИСТОМ ВЕРОМ И
ЦИЉЕВИМА, НЕГО ЈЕ ТО
ЗАЈЕДНИЦА У БОГУ И СА
БОГОМ.
СВЕТИ ДУХ ОСВЕБУЈЕ —
СТВАРА ЗАЈЕДНИЦУ ЧОВЕКА
СА БОГОМ, ПА ОТУДА И
МЕБУСОБНО ЈЕДИНСТВО
ЉУДИ КАО ЗАЈЕДНИЦЕ
СВЕТИХ.
СВЕТИ ДУХ НЕ ПОТИСКУЈЕ
ПЛУРАЛИЗАМ И РАЗЛИЧИТОСТ
... ОН ПРЕВАЗИЛАЗИ ДЕОБУ,
СУПРОТНОСТ И ПРОПАДЉИВОСТ.
САМ ОН ЈЕ СИМФОНИЈА —
САГЛАСЈЕ, СКЛАД — СВЕГА
СТВОРЕНОГ, КОЈЕ БЕ БИТИ
ПОТПУНО ОСТВАРЕНО
НАПОСЛЕТКУ —
У ЕСХАТОЛОШКОМ ИСПУЊЕЊУ.
ФУНКЦИЈА ЦРКВЕ ЈЕ ДА ОВО
ИСПУЊЕЊЕ УЧИНИ
ПРИСТАПАЧНИМ
ПРЕКО ОСВЕБЕЊА КОЈЕ ВРШИ
СВЕТИ ДУХ“.

Чехословачка православна црква
је од 21. до 25. марта 1985. год.
свечано прославила
1100-годишњицу од смрти
св. Методија, брата Кирилова и
првог архиепископа моравског.

Прослава је отпочела у Великој
Моравској, у месту Микуљчице,
где су Света Браћа — Кирил и
Методије — у 9. веку отпочели
свој мисионарски рад.

„И бићете ми сведоци“

(Из Дела апостолских 1:8)

Вазнесење Господа Иисуса Христа са земље на небо је велико изненађење за људе, као што је Његов силазак са неба на земљу и рођење у телу — било изненађење за анђеле. Нема ниједног догађаја у Његовом животу који не представља новост и изненађење за свет! И вазнесење Његово је, дакле, премудро као и Његово оваплоћење, као и крштење, преображење, страдање, вакрсење... А све што је писано у закону Мојсијеву, пророцима и у псалмима, писано је и тако је „требало да Христос пострада и да вакрсне из мртвих трећи дан”.

Ко је ово писао? Писао је Дух Свети кроз пророке и тајновидце, у закону Мојсијеву и у пророцима и у псалмима. Тако је требало, говори Онај који види сав створени свет с краја у крај. Требало је да Господ Иисус у времену пострада, да бисмо се ми у вечности радовали. И требало је да вакрсне, да бисмо и ми кроз Њега вакрсли у вечни живот.

После Врбице испред храма у Поповићу: мали парохијани са родитељима и својим паросима Поп-Лазићима —protoјерејем Илијом и јерејем Славишићем (који су отац и син)

Да Господ Иисус Христос није страдао и умро због наших грехова, ко би од нас знао да је грех тако страшан? И да није вакрсао, ко би од нас, сазнавши за ужас греха, имао наде? Покажањем стари човек леже у гроб, а опроштењем рађа се нови човек у нови живот. Ево предивне благовести свима народима на земљи, почевши од Јерусалима!

Созерцајући (размишљајући и сагледавајући) тајну богооваплоћења, која је по апостолу Павлу „велика тајна побожности”, један чуvenи црквени проповедник каже: „Све што је створио Бог, сва видљива и невидљива природа, састоји се из безбрјд бића. Почев од најнижих и најништавнијих бића па до најузвишенијих, чистих и савршених анђелских духова, она чине један чврст, недељив и складан ланац. Да би се сачувала хармонија, целина и складност те велике Божје творевине, одређено је да свако од тих бића чува своје место, свој ранг и да испуњује свој задатак. Али разумно биће између њих — човек — саблажњен, пао је, изашао је из тога реда и почeo је да живи грешним животом. Тако се прекинуо и најважнији беочуг лепо уређеног ланца; прекинула се и благотворна струја која је одржавала узвишену хармонију у природи.

Грех човеков је утицао на све Божје твари и сви су страдали столећима и столећима. Требало је да се поправи прекинути и померени беочуг. Разуме се, само Творац је могао да изврши ту поправку. И Син Божји се обукао у људску природу,

и својом праведношћу и силом, препородио је човека, очистио га и осветио га, и кроз Себе га поставио на исто место где му је од почетка било одређено да буде. Тим чином своје благости (доброте) Син Божји је поново попунно празнину која је била створена падом човека; прекинути беочуг је поправљен, постао је здрав, поредак и хармонија у природи били су успостављени.”

Син Божји ради нас се и оваплотио, ради нас је на земљи поживео, ради нас је страдао, ради нас је вакрсао и ради нас се вазнео. Све је ово учинио као Син Божји обучен у људску природу. Колико је човек био нико пао — толико га је више Господ Христос уздигао — искушивши га Својом крвљу. Да би све ово јасније разумели и схватили чујмо шта каже св. Епифаније Кипарски: „Јединородни Син Божји је наш добри пастир. Оставивши на небеским висинама деведесет и девет овaca — анђеле — Он је дошао да пронађе једну изгубљену овцу. И нашавши је узео је на своја плећа, однео је своме Оцу и рекао: „Оче, Ја нађох изгубљену овцу (ср. Лк. 15:6), коју је лукава змија преварила, одвела на пут греха, и чију је чистоту познавања Бога она помрачила служењем идолима. Видевши је у блату, извукох је својом свемоћи, опрах је у јорданским водама и покропих је мномиром свога Светога Духа. И ево сада кроз своје Вакрсење дођох Теби, носећи Ти духовну овцу као достојан дар твоме Божанству.”

А ви сте сведоци овоме, говори Господ апостолима. Чега сведоци?

Сведоци Његовог боравка на земљи, сведоци страдања Господа, сведоци Његовог славног и победоносног васкрсења, сведоци потребе покајања и оправштања грехова. — Када се Господ јавља Сављу, учинивши га апостолом од гонитеља, рекао му је: „...јер ти се зато јавих да те учним слугом и сведоком овоме што си видео и што ћу ти показати” (Д. ап. 26:16). А апостол Петар на дан Педесетнице, обраћајући се присутним народима, каже: „...овога Исуса васкрсе Бог, чemu смо ми сви сведоци” (Д. ап. 2:32). Апостол Јован говори: „...што чусмо, што видесмо очима својима, што размотрисмо и руке наше опипаше — то јављамо вама” (1. Јн. 1:1—3). Апостоли су били лични сведоци спасоносне проповеди Христове, Његових чуда и свих догађаја за време Његовог боравка на земљи, а на чemu се и заснива наше спасење. Они су били слушаоци, гледаоци и саучесници Истине. Они су сведоци и унутрашњег препоробаја и обновљења човека покајањем кроз очишћење греха. Еванђеље се збило не само на њихове очи и уши, него и унутра, у срцу и уму њиховом. Догодила се читава духовна револуција срца и ума њихова, која се састојала у мучном умирању старог човека у њима и још мучнијем рађању новога. Зато Господ и каже, „ево све ново творим!”

Шаљући у свет ученике на проповед Еванђеља — Господ им даје упутства, указујући на тешкоће, невоље и опасности на које ће, за време посланства, наићи. Али да се не боје и не плаше, већ смело и неустрашиво да га исповедају: „А који год призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред Оцем својим који је на небесима. А ко се одрече мене пред људима, одрећи ћу се и ја њега пред Оцем својим који је на небесима” (Мт 10: 32—33).

Бити признат од Христа пред Оцем небеским, — то је највеће признање које човек може да пожели и да доживи. То је признање које не зависи ни од каквих услова људске променљивости и времена. Оно је натчовечанско и надвременско признање вечног живота; а оно се стиче кроз богопознање: „А ово је живот вечни да познају тебе јединога истинитога Бога, и кога си послао Исуса Христа” (Јн 17: 3).

Да признамо Христа пред људима значи да исповедамо да је Он Син Божји и наш Спаситељ; да сведочимо своју љубав према Њему и према свему што је Његово; да учнимо да Његова наука буде наш разум и мудрост нашега живота. То признање је пут ка Христу и стално приближавање Њему, у духу истини, и непрестано уздисање нашем небеском Оцу.

Према томе, да исповедамо Христа својом вером у Њега у све дане живота нашега и то јавно, радосно и достојанствено, а нарочито када се вера у Христа и име Христово излажу лакомисленом подсмећу и поругама. Кад чујемо име Христос, — ми треба да будемо обузети светом побожношћу, јер се изговара Име које стоји прослављено над сваким именом (Филипъ. 2: 9), и које носимо у срцу као име спасења. Код сваког изговора тог чудног имена треба да будемо пројети осећањем да поред нас пролази сам Господ Исус. Кад се дододи да је то Име изговорено са подсмећом и поругом, сетимо се да тада поред нас пролази Христос са трновим венцем. Зар тај лик није прекрасан и божанствено узвишен? Зар Он није Својом појавом поделио историју света на време до Христа и време после Христа? — Зато не треба да се стидимо и да се не збуњујемо због подсмећа, вређања и поруга над именом Христовим, као што не треба да се стидимо ни страдања Господњих (2. Тим. 1: 8), јер је у њима величина и слава Његова, а у њима је и наше спасење, јер се у сенци Крста Господњег губи и угушује свако непријатељство. Он је толико неисказано велики, да се векови губе у подножју Његове величине.

Било је и увек ће бити људи који ће се одрицати Христа: „Не знам тога човека” (Мк. 14:21), али којих ће се и Христос одрећи: „Не познајем вас!” Божанско семе истине и живота не може се задржати у свакој души. Кроз неке је душе непријатељ Крста и непријатељ људи прошао и посејао семе варљивих жеља, заблуда, ветрова, који рађају буре, разна зла и разочарања. Али ко се одриче Христа и њега ће се Христос одредити пред Оцем небеским (ср. Мт 10:33).

Ко је једном истински доживео Христа у срцу и души, пошао је за Њим и никада Га више није остављао. Милиони и милиони крштених душа, који живе данас у свету, потврђују и сведоче о томе. А колико је тек милиона људи који су живели по целоме свету, који су дали и своју младост, и своје богатство, и своја земаљска ужицања, и владарске круне, и живот свој, за Њега, једину радост и једину наду?

Спаситељ је Својим вакрснењем победио свет и оне који су Га предали смрти и гробу, јер је Господ јачи од света. Треба само загледати у далеке векове и видети Његово победоносно присуство у свету. Ово је скривено од очију Његових непријатеља који после Њега почеше да гоне очевидце и сведоке Његовог вакрснења.

Борба против Вакрслога Христа сада је тежа. Он је свуда присутан. Одавна је прешао границе мале палестинске државе; прешао је националне, друштвене и културне преграде свих народа и времена. Данас, Он стоји у центру историје људског рода на коју је ставио Свој неизбрисиви печат на животним токовима целог човечанства и свима нараштајима поручује: „Без Мене не можете чинити ништа” (Јн 15:5).

Драгослав М. Степковић

Протојереј Јован Мајендорф

Свети Дух и Црква

У византијском лигургичком језику кинонија („заједница”) је посебан израз који означава присуство Светога Духа у евхаристијској заједници и један од кључних појмова у трактату светог Василија Великог о Светоме Духу. Ово разматрање је важно утолико што оно посебно наглашава да је „заједница” Оца, Сина и Духа, као и божанске Тројице „заједница Духа Светога” која уводи человека у божански Живот, и „заједничарство” или „заједница”, која је потом створена међу људима у Христу, означена је не само истим изразом већ представља исти духовни доживљај и исту стварност. Није Црква једноставно друштво људских бића удруженih истом вером и циљевима. То је кинонија у Богу и са Богом. И да сам Бог није тројична кинонија, да у Њему нису три лица, Црква никада не би била удружење бића која се не могу, у свом личном идентитету, свести једно на друго. Учествовање у божанском животу не би било ништа више од неоплатоничарске или будистичке интеграције у безлично „неко”.

Сасвим специфично „једно”, остварено је у евхаристичкој кинонији пар екселанс, (у правом смислу), дар Светога Духа.

Једна од честих тема у византијској химнографији на дан Свете Педесетнице је паралела која се повлачи између „збрке” Вавилона и „јединства” и „симфоније” остварених силаском Светога Духа у отињеним језицима:

„Када је Свевишњи сишао и смутио језике, разделио је народе. Али када је расподелио огњене језике, све је позвао на јединство. Стога, једино-гласно прославимо најсветијег Духа”.

Свети Дух не потискује плурализам и различитост створења. Нити Он искључује истинити лични доживљај Бога, који је доступан свакоме човеку. Он превазилази деобу, супротност и пропадљивост. Сам Он је „симфонија” свега створеног, која ће бити потпуно остварена у есхатолошком испуњењу. Функција Цркве је да ово испуњење учини приступачним преко „освећења” које врши Свети Дух.

„Створење је освећено, а Дух Свети је онај који освећује”, пише свети

Василије Велики. На исти начин анђели, арханђели и све небеске силе, примају своје освећење од Духа. Али сам Дух има светост по природи. Он је не прима благодаћу него суштински. Стога је Он изричito назван светим. Према томе, Он је Свет по природи, исто као што су Отац и Син свети по природи. Тајанствена, али превасходна улога Духа у иконо-мији спасења не може се другачије изразити него овом сугестивном таутологијом: Свети Дух „освећује”, то јест ствара заједницу човека са Богом и отуда међусобно јединство људи као „заједнице светих”. То је најбоље изражено у „анафори светог Василија” (део његове литургије), која се сваке године служи десет пута у Византијској цркви, у најсвечанијем моменту епиклезе:

„Молимо Те и призивамо Те, о Свети над светима, да твојом добром Твој Дух Свети сиће на нас и на предложене дарове, да благослови, освети и покаже да је овај хлеб часно Тело нашег Господа, Бога и Спаситеља Исуса Христа, проливена за живот света, и (нека Дух) све нас сједини једног са другим, који постјемо учесници хлеба и чаше у заједници Светога Духа”.

Пошто је сваки верник појединачно крштен „у смрт Христову” и приимио „печат дара Светога Духа” у светој тајни миропомазања, они сви заједно учествују у тајни евхаристије (причешћа). Доживљај њихове заједнице је и услов евхаристијског чуда — Дух се не призива само на „дарове” него „на нас и на дарове” — и Дух освећује дарове тако да заједница може да постане обнављана реалност.

Улога Светога Духа у преображају заједнице грешника у „Цркву Божију” је другачији, али не суштински различит, од Његове улоге у стварању. Јер „Нови Адам”, будући „ново створење” је предзнак свеопштег преобразења света, што је крајња намера и сврха Божије стваралачке делатности. Византијска литургија и болословље су увек свесни чињенице да „Светим Духом свака душа живи” и да је, стога, Црква, као нови храм Духа не само ради себе већ да би био остварен Божији план у људској историји и целој васељени. Паралелизам, а исто тако разлику између „првог” и „новог” стварања изразио је Никола Кавасила: „(Бог) не ствара поново од исте материје коју је створио у почетку. Тада се Он послужи прахом земаљским. Данас се Он позива на своје сопствено тело. Он вас поставља наш живот, не тако што

би образовао неки нови витални принцип који је првобитно био садржан у природном поретку, него га васпоставља проливајући Своју крв у срца причасника, тако да би се његов живот појавио у нама. Некада је Он удахнуо дах живота. Сада нам пружа Свога Духа".

Под „новим створењем“ се подразумева послање у свет. Пошто је Црква увек „апостолска“ то јест не само заснована на вери оних који су видели вакслог Господа, него су преузели функцију „да буду послани“ да објаве и установе Царство Божије. Ово последње добија своју веродостојност од Светога Духа. Византијске химне на дан Педесетнице прослављају Христа „који учини рибари најмудријим, шаљући на њих Духа Светога и њима улови свет у своју мрежу“.

Дух је даровао Цркви њену „апостолност“ на дан Педесетнице. И једино преко Духа, Црква може да одржи склад и континуитет са првобитним хришћанским еванђељем. Разне службе које је Дух створио у хришћанској заједници (киононији), а особито епископску службу, имају циљ да одрже и образују овај континуитет и обезбеде чистоћу и делотворност Црквене мисије у свету.

ДОПИС ИЗ АМЕРИКЕ

ОНО ШТО КРИТИЧАРИ ЦРКВЕ НЕ БИ СМЕЛИ ДА ЗАБОРАВЕ

У својој „Беседи на гори“ Христос каже: „Не судите да вам се не суди. Јер каквим судом судите таквим ће се вама судити; и каквом мером мерите, таквом ће се вама мерити. За-што видиш трун у оку брата свог, а брвно у оку своме не осећаш... Лицемере, извади прво брвно из свог ока, па ћеш онда боље видети да извадиш трун из ока брата свог“ (Матеј : 1—5).

Христос је знао да смо ми људи лоше судије, па нас је учио да се не бавимо тим послом. Међутим, ми слабо слушамо овај Његов савет. Куд год се човек данас окрене он чује да неко некога критикује и изриче му своје пресуде. Кад би неко сакупио све те пресуде, које ми свакодневно изричено, па их пажљиво анализирао, морао би доћи до закључка да ми изрекнемо много више неправедних пресуда него праведних.

У својим критикама ми једноставно никога не штедимо. Критикујемо свога суседа и ревносно набрајамо његове погрешке, кад год нам се зато укаже прилика. Критикујемо данашњу омладину, њихово понашање, и неуморно им понављамо нашу омиљену лекцију, стару колико и људски род, да смо ми били боли од њих кад смо били њихових година. Критикујемо данашњи ред и поредак у свету и све људске групе, организације и установе, политичке и неполитичке, а неки критикују и Христову Цркву и набрајају све оно што им се у њој не свиђа.

Немамо намеру да у овоме чланку понављамо оно што критичари Цркве мисле и говоре о Цркви. То је мање-више свима нама доста добро познато. Као одговор на њихове критике ми ћемо покушати да укратко изнесемо предности Христове Цркве, као и многобројне заслуге и доброчинства, са којима је Христова Црква задужила људски род.

Нове књиге у издању „Каленића“

1. **Византијско богословље** од протојереја др Јована Мајендорфа. Књига је у меком повезу и има 288 страна. Цена је 700,00 динара.

2. **Псалтир** (друго издање), превео са грчког др Емилијан Чарнић; књига у тврdom повезу, на 227 страна. Цена је 800,00 динара.

3. **Минеј за месец мај**; књига у тврdom повезу, на 530 страница. Цена је 2.400,00 динара.

4. **Има Бога — бака није лагала** од Милоша Весина, дипл. теолога; књига у меком повезу, на 80 страница. Цена је 150,00 динара.

5. **Карађорђева црква у Тополи** од Предрага Пајковића; књига у меком повезу, на 43 странице. Цена је 150,00 динара.

Издавач: „Каленић“ — издавачка установа Шумадијске епархије, Улица маршала Тита 69, 34000 Крагујевац.

Кад се ради о критиковању Христове Цркве, морамо још на самом почетку констатовати важну чињеницу. Они, који критикују Христову Цркву скоро никад не критикују Христа, Његов живот, Његову науку и принципе, а Црква и Христос су једно и они се не могу раздвајати. Христос је глава Цркве и главни стожер, око кога се окреће целокупан црквени живот. Критичари Цркве обично критикују црквену јерархију, црквена управна тела и органе, као и приватни живот оних, који се-бе убрајају у ред хришћана, а не живе животом, којим би требало да живе. Они у ствари критикују ствари другостепене важности, или друкчије речено, они виде и критикују 5% негативног у Цркви, а не виде и неће да виде 95% оног што је добро и позитивно. Једна таква критика не може се ни у ком случају назвати објективном и праведном.

Сваки онај који хоће да доноси свој суд о Христовој Цркви морао би обавезно да има јасан појам шта је Црква. Многи критичари Цркве једноставно сматрају да је Црква једна од многих људских организација, а неки пак под речју Црква подразумевају једну високу и импозантну зграду са крстом на крову. Међутим, Црква није ни једно од овог двога, већ нешто много више. Црква је пре свега божанска установа. Њу је основао Господ наш Исус Христос са циљем да буде светлост свету, да осветљава наш животни пут и припрема нас за небеско царство, учећи нас да будемо савршени као што је наш небески Отац савршен. То је прва и најглавнија мисија Христове Цркве у овом свету. Кроз не-пуних 2000 година Христова Црква успешно је обављала ту своју мисију, одолевала свим буркама и олујама, којим је била изложена, и опстала је до данашњег дана. Она је опстала јер је била саздана на чврстом темељу, а тај темељ је Христос. Покрај сталне бриге за спасење душа својих верника, Христова Црква је чинила, а и данас чини, многа добра дела и услуге људском роду, које подједнако уживају и користе, како они који верују, тако и они који не верују. То је нешто што критичари Цркве не би смели да забораве.

Покушаћемо да изнесемо неколико конкретних примера, који показују чиме је Христова Црква задужила човечанство.

У многим земљама данашњег цивилизованог света Христова Црква сматра се колевком културе, просвете, напретка и свега онога чиме се

један народ дичи и поноси. Сва највећа дела нас Срба као нације инспирисана су нашом вером у Бога и остварена кроз Цркву. Прве српске школе отваране су при нашим црквама и манастирима а први учитељи у тим школама били су свештеници и монаси. Прве књиге писане су и умножаване у манастирима. Најлепше грађевине, кроз које су славни српски градитељи испољили свој таленат, биле су цркве и манастири. Најлепше музичке композиције биле су црквене мелодије. Ремек-дела српске уметности сликарства биле су фреске и иконе. Кад бисмо ми, Срби, избрисали из своје историје сва она велика дела, која смо кроз Цркву остварили, ми једноставно не бисмо имали своје историје и културе.

Ми Срби нисмо једина нација, чији је историјски ход тако тесно везан са Црквом. То је случај и са многим другим нацијама, од којих се неке данас убрајају у ред најнапреднијих нација у читавом свету. Једна од тих је и Америка.

У Америци још увек постоји велики број школа и универзитета, основаних од стране поједињих хришћанских вероисповести још у самом почетку организованог живота на овом континенту. Многи велики људи и државници изашли су из тих школа. Те школе још увек постоје и ужијавају велики углед у очима америчког народа. У Америци сваки грађанин плаћа држави одређену суму новца за издржавање државних школа, а они који шаљу своју децу у црквене школе плаћају душлу таксу, а то значи и држави и цркви. Но и покрај тога многи Американци, који су у стању да овај дупли трошак поднесу, радије шаљу своју децу у црквене школе, јер верују да ће у тим школама она добити здравље и солидније образовање и боље се припремити за будућност. Покрај црквених школа у Америци постоји огроман број културних, просветних и хуманих установа, које су основане од поједињих црквених група, а чија су врата отворена свим грађанима Америке, независно од њихове верске припадности и убеђења.

Шта је све Христова Црква учиила за човечанство лако ћемо уочити ако упоредимо људски живот у хришћанским земљама и онај у нехришћанским.

У свим земљама света, где је хришћанство допрло, прве хумане установе као: болнице, старачки домови и разна сиротишта за незбринуту децу организоване су од стране Христове Цркве, и у многим земљама о овим установама Црква и данас

води главну бригу. Уколико је број ових установа већи, утолико су животни услови у дотичној земљи повољнији.

У хришћанским земљама народ је просвећенији, школованији, цивилизованији и за живот далеко способнији него у нехришћанским.

Животни стандард је на много већој висини и народ је у већини срећнији и задовољнији својим животом у хришћанским земљама него у нехришћанским.

Највећи људски идеали као: мир, правда, слобода, једнакост, слога, узајамно разумевање, људска права и људско достојанство много се више поштују у хришћанским земљама, него у земљама где је Христово име непознато.

Најоштрији критичари Христове Цркве свакако су атеисти, који негирају и Бога и Цркву и све религије у свету. У многим земљама света атеизам постоји као организовани покрет, који има своје представнике, своју штампу и своју пропагандну машину. Атеисти неуморно настоје да у човековој души угаше веру у Бога, не водећи ни мало рачуна да ли му тиме било какву услугу чине. У Америци постоји изрека, која се често цитира, а која гласи: „Пре него што одлучиш да одбациш и предаш забораву нешто што су твоји преци изнад свега ценили и поштовали и теби предали у наслеђе, испитај јеси ли заиста пронашао нешто боље и драгоценје чиме ћеш ту, од својих предака примљену заоставштину, заменити“. Атеисти уче човека да одбаци Бога, Цркву и веру, али му не нуде ништа у замену.

Атеизам је свакако једини покрет у свету, који човечанству никакву корист није донео, нити решио ма који људски проблем. Не зна се да је атеизам икад успео да охрабри разочараног човека и помогне му да нађе циљ и смисао свог живота, на тај начин што га је убедио да Бога нема. Нити је пак атеизам икад успео да одрицањем Бога убрише сунце и утеши мајку, која оплакује смрт свог јединца сина. Овај свет је препун разних културних, просветних и хуманих установа, које су подигли појединци, или разне групе и организације. Над улазним вратима свих тих установа обично стоји, крупним словима исписано, име дародавца, који је омогућио подизање дотичне установе. До данас се још није чуло да на улазу у неку школу, болницу или сиротиште стоји натпис да су ту установу подигли атеисти. Историја људског рода није забележила ни један случај да је неки човек по-

стал велики и славан благодарећи томе што је усвојио атеизам као своју животну философију.

Да бисмо могли да донесемо праведан и објективан суд о Христовој Цркви, морамо заборавити грехове свога суседа, као и оних 5% негативног у црквеном животу, па своју пажњу сконцентрисати првенствено на Христа, Његов живот и Његову божанску науку, а потом прелистати странице историје, светске и црквене, и упознати се са свим добрим делима и заслугама којима је Црква задужила човечанство. Ако поћемо овим путем онда ће сваки од нас, ко има очи и хоће да види и уши и хоће да чују, моћи лако да дође до закључка да у Христовој Цркви има много више позитивног него негативног и да Христова Црква заслужује много више похвала и признања него критике.

Прота Радиша Пурић

ПРЕПОРУЧУЈЕМО ВАМ

Вољом Божијом и благословом Његовог Преосвештенства епископа шабачко-ваљевског господина Јована, као и одлуком свештеника шабачко-ваљевске епархије, од почетка 1985. године почиње поново да излази „Глас Цркве“, предратни службени орган шабачко-ваљевске епархије, односно, сада часопис за црквени и просветни живот.

У уводном чланку „Наша првач“ Преосвештени епископ Јован, говори о ратним ранама и послератној обнови епархије, између осталог, каже:

„Сада, кад су ошколовани кадрови и када су изграђени потребни црквени објекти и створени услови за пристојан живот свештеника на парохијама, кренули смо на обнављање епархијског листа. Часопис „Глас Цркве“ остао је једина ратна рана на телу Цркве у шабачко-ваљевској епархији. Обнављањем њега окрећемо се искључиво нашем послу правом — верском и моралном унапређењу наших верника“.

Из ових речи јасно се види циљ и намена часописа „Глас Цркве“, — спасење душа верујућег народа Божијег.

Часопис „Глас Цркве“ садржи верско-поучни део, историјски део и хронику.

Излази три пута годишње. Годишња претплата 450,00 динара.

Уредништво и администрација: Караборђева бр. 3, Шабац.

Лист „Каленић“ својим читаоцима препоручује „Глас Цркве“.

Епископ Сава на 1100-годишњици престављења Св. Методија

У времену од 21. до 25. марта 1985. године, под покровitelством Његовог Блаженства митрополита прашког и целе Чехословачке г. Доротеја, у Прагу је одржана свечана прослава Чехословачке православне цркве у спомен на 1100 година од смрти св. Методија првог архиепископа моравског. На овој прослави узели су учешћа и представници других православних цркава. Српску православну цркву представљао је Његово Преосвештенство епископ шумадијски г. Сава. Цариградску патријаршију заступао је митрополит силибriјски г. Емилијан, доскорашњи представник Цариградске патријаршије при Екуменском савету у Женеви. Митрополит лењинградско-новгородски г. Антоније из Руске цркве, митрополит ловчански г. Григорије из Бугарске, епископ ендруски г. Анастасије из Грчке цркве, епископ перемишљски г. Адам из Польске. Поред поменутих архијереја из иностранства, свечаној прослави су присуствовали и архијереји из Чехословачке православне цркве: епископ прешовски г. Николај, епископ оломуцко-брненски г. Никанор и епископ михаловски г. Јан.

Првога дана, учесници прославе, кренули су из Прага у област Велике Моравске у место Микулчице где су Света браћа Кирило и Методије започели свој мисионарски рад. Ту су

посетили археолошки музеј и локалитет на коме је била црква из IX века и где се у то време одвијао главни верски и политички живот у Моравској. У повратку за Праг учесници прославе, посетили су цркву Св. Вацлава у Брну где су били поздрављени од надлежног свештеника оца Јосифа Фејсака. Вредно је подсетити се, да је приликом освећења овога храма учествовао и Митрополит загребачки Доситеј.

Сутрадан, 23. марта одржано је свечано заседање у част јубилеја 1100 година од смрти св. Методија у сали хотела „Интернационал”, у коме су иначе били и смештени учесници прославе. Његово Блаженство митрополит г. Доротеј после заједничке молитве, одржао је говор, у коме је поздравио све присутне учеснике а затим јеprotoјереј др Павле Алеш, професор Богословског факултета у Прешову, одржао предавање о животу и раду Свете браће Кирила и Методија. После одржаног предавања, сви представници помесних цркава, појединачно су одржали поздравне говоре, у којима су честитали велики јубилеј Чехословачкој православној цркви и зажелели јој пун успех у са-дашњем и будућем раду. Затим је катедрални мешовити хор из Прага отпевао неколико духовних композиција на чешком језику, дајући тиме свој допринос великому јубилеју.

У 17 часова после подне, у катедралном храму Св. Кирила и Методија у Прагу, одслужено је свеноћно бденије, које је служио Његово Преосвештенство епископ шумадијски г. Сава са већим бројем свештеника и ђакона. Сутрадан, на Литургији св. Василија Великог, служили су сви присутни архијереји уз велики број свештеника. На крају литургије, у

Православна црква у Брну

присуству народа, гости су предали поклоне Његовом Блаженству митрополиту г. Доротеју.

По већ раније утврђеном програму тога поподнеда, за учеснике прославе, приказан је документарни филм „Опус за смртихлава“ режисера Кристијана Топића. Радња филма одиграва се у времену окупације Чехословачке у периоду од 1939—1945. године и догађајима из историје Православне чехословачке цркве, када је и њен поглавар епископ Горазд мученички пострадао.

Сутрадан, 25. марта, Његово Преосвештенство епископ шумадијски г. Сава у пратњи ђакона Зарије Божовића, испраћен од Његовог Блаженства митрополита прашког и целе Чехословачке г. Доротеја отпутовао је за Југославију.

Ђакон З. Божовић

Митрополит прашки Доротеј са учесницима прославе у Микулчицама

Душевно разматрање св. Методија 6. априла 885.

Зовеш ме, Боже,
и ја ћу већ брзо
пред Твоје лице да станем,
да предам рачуне за дела своја...
Душа је спремна, а тело слабо;
слабо је под теретом година,
ал' теже душу притиска то
што учинише Теби они,
који тврде за се
да су слуге Твоје
и проповедници Твога царства.

Познао сам их брзо —
та крст у руци онога
који Благом вешћу храни душе
не сме да се преобрати у мач!
Јер тад загорча реч,
и у срце човека,
који би срећан био
и љубављу би се разгорео,
засеја се њеме мржње...

Ми, са Константином,
против мржње смо се борили,
али не крвљу, огњем и злобом,
већ само речју Божијега Писма,
којом смо, у душама људи,
градили храмове вере
и у степама Хазара.
Па и на пространствима те земље —
која је, чаром дубрава непроходних
и лепотом златних поља
и мелодијом потока и река,
често у очима нашим
изазивала сузе усхићења и љубави,
тако да су ради ње, Моравске,
исушене заувек
и сузе тuge за рођеним Солуном —
и овде смо такође запалили
светла просвете,
која су се брзо разбуктала,
захваљујући теби, Константине...

Мој мили Константин
био је философ — учитељ,
и знао је више него ја
о тајнама људске душе
и животима народа
и о путу њиховом ка Богу.
Због тога пута —
пута на који сам хтео
да обратим оне
који га до сада узалуд траже,

или га не знају —
због тога пута,
који је тежак или прав,
ја сам напустио путеве сјајне
али сумњиве, споредне,
путеве земаљске славе...

После смо ишли заједно
и водили тим путем
толико обичних —
најпре желећих а потом срећних —
према Божијем царству!
О, како је било лепо на томе путу!
А на њему сам оставио тебе,
Константине,
који си, поставши монах Кирило,
пре мене дошао своме циљу —
тамо у сабор оних,
који заувек у слави
стоје пред Господом...

Ја сам путовао тим путем даље
и за тобом
увек сам гледао мноштво људи.
Колико је оштрих мачева,
копаља и ножева,
зависти, злобе, завера,
циљало на груди...

Но нисам на њих обраћао пажњу,
служио сам стаду...
А Бог је увек био са нама —
била је то волја Господа —
јер у немоћи се
Његова моћ испољава!

Сада већ одлазим заувек.
Мој Горазд —
најдражи мој ученик,
наследиће мој епископски жезал,
који све више личи
на путнички штап
а не више на жезал.
Горазд ће, са својим друговима,
поћи на јут...
Онде ће припремити пут,
којим ће потом,
поново са југа,
у Моравску и Чешку
донети светлост Божије вере праве...

З нам: то ће бити Горазд,
који ће опет
светлост праве Божије вере
да донесе.

Поздрав Отаџбини

Данас већу тугу, душа ми осети.
Видев много ждрала, преко мен'
одлети
Драге птице ждрали: Србији летите.
Над Србијом милом, мало застаните.
Од синова њених, поздрав но'сте
ждрали.
Каж'те наше патње, ал' да нисмо

пали.
И кад сунце зађе, и кад зора сине,
Сећамо се вазда, мајке отаџбине.
Поздравите наше, јадно робље тамо,
Нек' им пуне груди: вера, нада само.
Јест, орлова мање, ал' су стекли

крила,

Слобода ће инићи, к'о што је била.
Раскинуће ланце, што окове стеже.
Уништиће неман, што је сада веже.
Кажите, са жудњом ми часе бројимо,
За загрљај мајке, сви жудно горимо.
Да нас њене руке, божанске и свете,
Љубављу загрле, као мајка дете.
Нестаће тад' патње, и туге, и бола;
Хориће се песма, сред дубрава, дола.
Ишчезнуће брзо, тешки часи ови,
Српске мuke сам ће Бог да

благослови.

Не жалимо што смо, све муке
поднели,
Кад смо диван венац отаџбини
сплели.
Ореол ће славе, китити јој чело,
А слободно, моћно, биће српство
цело ...

1915.

Свети кнез Лазар српски,
дворез са краја 17. века

Плач за Кнезом Лазаром

Каквим ћу речима плачевне песме
венац исплести успомени твојој?
О, слаткога знања
весело названа ствари!
Каквог ћу надања весеље
пружити разуму
туговањем претворену природу
и у бистринама сузне воде
лик ридања сагледати?
О, ко ће дати
глави мојој воду —
туговања жалост да омијем?
Ко ово гледа
зар се ужаснуо не би,
о љубљени,
како и ваздух туговања убрусом
прикрива природу.

Православље у свету

Православље у САД

Бугарска православна црква

Први бугарски храм саграђен је 1907. године у граду Медисону (Илинои). Све до 1922. године бугарски православљани су, углавном посећивали руске храмове и потчињавали се духовном надзору њихових епископа. Бугарска епархија у САД основана је тек 1938. године на челу са епископом Андрејем, који је недавно преминуо у Бугарској. После његове смрти створена је и друга епархија, Акронска (Охајо), иако Бугарска православна црква има свега неколико парохија и црквених општина. Њујоршком епархијом управља митрополит Јосиф, а акронском викарни епископ велички Јосиф.

Расколничка пак група Бугара ушла је у састав тзв. Америчке православне цркве.

Румунска православна црква

После формирања двеју румунских парохија у Канади (1901), формирани су прве парохије и у Америци, тако да је први храм освећен 1904. године у Кливленду (Охајо). До I светског рата свештеници су долазили у САД из Румуније. Рат је прекинуо досељавање, па су руски епископи рукополагали свештенике за Румуне. После I светског рата, сибињски митрополит је послao у САД једанаест свештеника за стално у САД и почела је обнова верског живота. Међутим, треба рећи да се Румунска православна црква у Сједињеним Државама рађала се великим и посебним мукама. У три наврата (1911, 1918. и 1923.) чињени су узалудни покушаји да се организује посебна румунска епархија. Стога су се 1924. године сами свештеници организовали. Створили су три групације: они који су били рукоположени у Румунији, ставили су се под јурисдикцију трансилванског митрополита у Сибињу (Румунија); они који су рукоположени у Америци, потчињили су се руском америчком епископу, а свештенство у Канади је признавало јурисдикцију само молдавског епископа у Румунији. Стваране су потом „привремене

комисије”, на челу којих је стајао прота Јован Труца, из Кливленда.

Први румунски епископ, Поликарп Моруска, био је посвећен за америчку румунску епархију у марта 1935. године. За његово време је образовано око 40 парохија. На несрету, епископ Поликарп је 1939. године отишао у Румунију на заседање Светог синода и, услед ратних и политичких прилика, никада није могао да се врати својој пасти и катедри која је остала празна.

После II светског рата, део румунске епархије одвојио се од своје мајке Цркве — Румунске патријаршије и живео својим животом. Овај део Румунске цркве се прикључио Америчкој православној цркви, која је добила аутокефалију од стране Руске православне цркве.

Румунска православна црква је, 1966. године, изабрала за епископа румунске православне епархије у САД и Канади архимандрита Викторина, старешину румунског манастира у Јерусалиму. Ова епархија има своје парохије и црквене општине како у САД, тако и у Канади, а седиште јој је у Детроиту. Свештеници углавном долазе из Румуније.

Карпаторуска православна црква

Ова црква је формирана од православних Карпаторуса, који су из области данашње Чехословачке дошли у Америку још за време Аустроугарске. Међу њима је био највећи број оних који су насиљно поунићени од стране Римокатоличке цркве. Прва група унијата од 365 душа, на челу са свештеником Алексијем Тотом, вратила се у православље 25. марта 1891. године и примљена у крило Православне цркве од стране епископа Владимира (Соколовског). Ускоро ће број оних који су се вратили вери својих праотаца да порасте на 90.000 душа. Тек 1936. године на Црквенонародном сабору у Питсбургу основана је Карпаторуска епархија, која је ушла у састав Цариградске патријаршије. За епископа је посвећен у Цариграду, 13. септембра 1938. године, свештеник Орестиј Чорњак, парох из Бриџпорта, Конектикат, са титулом агатоникијски. Нова епархија је добила унутрашњу аутономију и као таква она се и данас налази у саставу америчког егзархата Цариградске патријаршије.

Године 1966. епископ Орестиј унапређен је у митрополита, а у лицу др Јована Мартина, који се после II светског рата вратио из уније, добио је викарног епископа с правом наследства. Епископ ниски Јован је десетак година стајао на челу ове напредне епархије и после његове изненадне смрти наследио га је епископ Николај Смиско.

Епархија има око 50 цркава и мисија, а такође и један од најбољих

православних дечијих кампова у Америци. Седиште епархије, саборни храм и богословија су у граду Банстауну, Пенсилванија (у овом граду има и 2 српске православне цркве: Св. Николе и Св. Петке).

Сиријска православна црква

Православни из Сирије долазили су у Америку још крајем прошлог века. Народ је био прост и није имао никакву организацију. Видевши ово, руски Свети синод оснива „Сиријску мисију Руске православне цркве”, а у Њујорку „Сиријско црквено удружење”. У исто време, Свети синод школује у Казанској духовној академији Сиријца, архимандрита Рафаила Хававини, који је 1895. године дошао у Америку да мисионари међу својим земљацима. Он бива 1904. године хиротонисан за викарног епископа бруклинског и поверија му се шире мисионарско подручје: да делује међу православнима свих националности који немају организовану своју хијерархију. У том својству је он у току једанаест година прокрстарио више пута Америку, уздуж и попреко.

Године 1914. САД је посетио из Либана митрополит Герман, који је успео да организује неколико нових парохија, тако да 1924. године има већ 17 парохија са исто толико храмова. У исто време је основана епархија која је признала епископа Јефимија (Офеиша), који је наследио епископа Рафаила.

Данас је на челу Сиријске епархије, одлично организоване у сваком

погледу, митрополит Филип (Салиби), васпитаник академије Св. Владимира и пријатељ наше Цркве (недавно је дао знатан прилог црквама и манастирима на Косову).

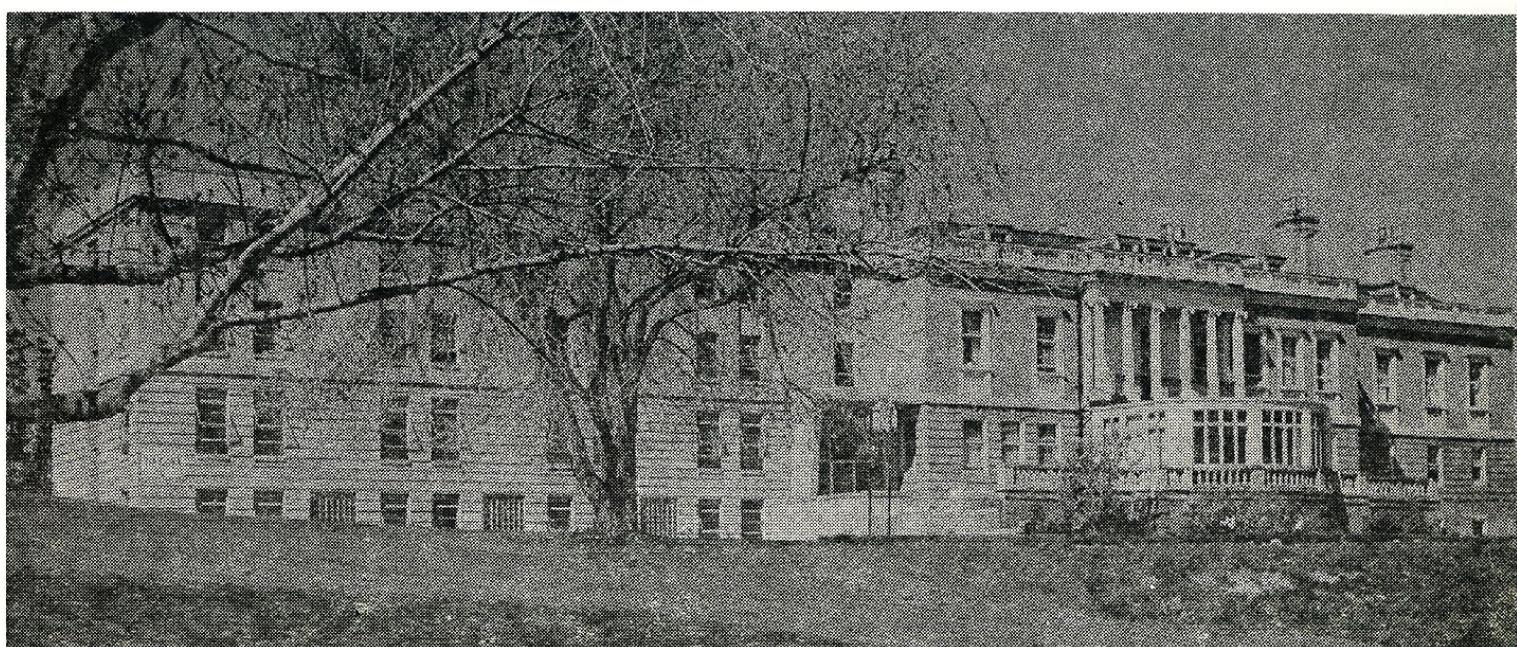
Албанска црква. — Албанску цркву у Америци је организовао др Фан С. Ноли. Први храм је подигнут у Бостону 1908. год. Сам народ је изабрао Нолија за епископа. Хиротонију је извршио руски митрополит Платон. После I светског рата Ноли се вратио у Албанију, и имао извесне претензије на управу у држави и Цркви. У овоме није успео. Видимо га неко време у Европи, где организује албанске парохије, а од 1930. год. је поново у Америци, где остаје на челу Албанске православне цркве све до своје смрти 1965. г.

Албанска црква у САД има две епархије, које су деловале одвојено. Има организованих тринаест парохија и тринаест храмова. Седиште епископије и катедрални храм је у Бостону. После смрти епископа Марка (Липе) и Стефана (Ласко), обе епархије су остале упражњене. И једна албанска епархија се потчинила јуријскејдији Аутокефалне цркве у Америци.

Ово је једина етничка заједница у Сједињеним Државама која по следње три деценије није признавала над собом јуријскејдију неке друге помесне цркве, а са матичном црквом у Албанији, услед познатих прилика, све везе су биле прекинуте.

Остале православне црквене заједнице. — Са наведеним прегледом није исцрпљено приказивање свих право-

Виша богословска школа — Академија Часног крста у Бруклину

славних заједница, ни по националним групацијама ни по црквеним јурисдикцијама. Ипак треба поменути Руску заграничну цркву са седиштем у Њујорку, која има преко 60 парохија, и позната је по својој издавачкој делатности, првенствено богослужбених књига.

По фирмирању Аутокефалне православне цркве у Америци, под Москвском патријаршијом је остало 45 парохија. Седиште је у Њујорку (епископ Макарије).

Све што је речено о православним црквама у Америци подсећа на један жбун ружа са много дивних, мирисних цветова. Или на једну Свету Гору где се у манастирима разних националности слави један Бог и исповеда припадност једној светој и апостолској Цркви.

Истина, шира хришћанска мисија сваке националне групације је ограничена, али у посветовњаченом свету, каква је Америка, православље и овакво какво јесте, без обзира на административну и јуридиčку подељеност може да пружи и утешу и истину.

J.O.

Пронађена локација Синајске горе

Италијански археолог проф. Емануел Анати, са Камуно ди Капо ди Бађо, из Центра за преисториске студије у близини Бреше, Италија, изјавио је да је његов тим открио прву локацију библијске Синајске горе. То је брдо Карком, врх од 847 метара (2.750 стопа) у израиљској пустини Негев.

Лист „Маарив“ каже да се овај врх налази са израиљске стране египатскоизраиљске границе, на 208 километара (130 миља) североисточно од Џебел Муса, традиционалног места Синајске горе у централном сектору Синајског полуострова.

Анати каже да је његов тим откопао преко 100 прастарих археолошких места и 15.000 зидних цртежа на овој планини. Ови налази одговарају библијском опису догађаја после изласка старих Израиљана из Египта.

Међу налазима су олтар и дванаест ступова који би, према Анатију могли да буду поменути у Другој књизи Мојсијевој, Изласка 24 : 4:

„И написа Мојсије све ријечи Господње, и уставши рано начини олтар под гором и дванаест ступова за дванаест племена Јзраиљевих“.

Олтар и дванаест камених ступова нађени су у подножју планине. Анати је, такође, открио распуклину (малу пећину) у близини врха планине, што одговара тексту из Изласка 3 : 22 и 30 : 23:

„И кад стане пролазити слава моја, метнућу те у расјелину камену, и заклонићу те руком својом док не проћем. Потом ћу дигнути руку своју и видјећем ме са леђа, а лице се моје не може видети“.

Тим је пронашао огромне количине каменог оруђа на тим планинским налазима исто као и грађане структуре које су употребљаване за религиозне обреде и молитве.

Анати је рекао да су откријена и два војна логора из прастарих времена у подножју планине, као и путеви који воде до врха — само додатни докази да је планина Карком права Синајска гора.

Село Брзан се брзо ширило и множило. Већ 1814. године, после тешких страдања 1813. при доласку Турака, Брзан је имао 88 кућа. Ту, крај записа, мештани Брзана направе једну зграду покривену шеварском треском, која им је тада служила као школа, судница и место за богомољу.

Године 1822. Брзанци саграде цркву брвнару, покривену шиндром, коју посвете св. пророку Илији. Унутрашњост цркве била је обложена премазом од блата. Доцније, приликом рестаурације од стране Завода за заштиту споменика културе, године 1954, скинута је облога са унутрашњости зидова.

Црква брвнара служила је све до 1928. године као парохијска црква, када је подигнута нова црква од камена.

Од 1954—1971. године на цркви брвнари нису вршени никакви радови. Године 1971. замењена су иструлела брвна, а кров и сва дрвена конструкција премазани су фирнајсом и воском.

При старој цркви брвнари службовали су следећи свештеници: Стеван Милановић, син му Вуле Милановић, Антоније Анђелковић, парох милошевски и Стеван — син Вулете Милановића, који је служио до 1928. године када је и освећена нова црква у Брзану.

НАШИ ХРАМОВИ

Црква св. пророка Илије у Брзану

На последњим огранцима планине Црног врха, који се благо спуштају и завршавају према ушћу реке Лепенице у Мораву, налази се данашње село Брзан на чијем је тлу некада било село Грабовац.

После сеобе Срба 1690. године, када је село оживело, насељеници пођу даље од Царског друма према Морави, и ту запоседну простор који је припадао прекоморавском манастиру Златенцу. Легенда каже да их је са тог места отерала Морава својим поплавама, а помиње се и рушење манастира од стране Турака. То је мештане, данашње Брзанце, натерало да пођу у брдо, данашњу Гордан-малу и ту се настанили.

Већ 1735. године село се овде налази под именом Гордан, а аустријске уходе 1784. године воде га под данашњим именом. Ово име потиче, свакако, од имена села Брзанац на Косову, одакле су дошли први насељеници у ово место.

Нова црква: Организатор за изградњу нове и веће цркве у Брзану био је тадашњи брзански парох Стеван Милановић, који је као први парох у новој брзанској цркви службовао све до 1948. године. Поред цркве подигао је и црквену кућу. На парохији замењио га је његов син Владета Милановић, који је остао на овој парохији све до пензионисања 1972. г. За његово време ограђена је велика порта каменим зидом са гвозденим капијама и започето зидање камене звонаре (до висине од 3 метра).

Црква брвнара у Брзану из 1822. стручно обновљена 1954. и 1971.

Године 1972. на брзанску парохију долази новорукоположени свештеник Вељко Недељковић, родом из Кијева, који довршава зидање звонаре а 1974. године извршено је њено освећење од стране Блаженопочившег епископа шумадијског Валеријана.

Свештеник Вељко Недељковић је остао на брзанској парохији до јула 1976. када бива премештен, а на брзанску парохију долази свештеник Миодраг Антић.

Доласком свештеника Миодрага Антића на брзанску парохију, радови су почели да се брзо развијају. Исте године омалтерисан је црквени дом, озидани нови димњаци, преуређен кров, замењена дотрајала столарија и електроинсталација. Идуће 1977. довршена је фасада на црквеном дому. Затим је потпуно промењен кров на цркви, а 1978. омалана је црква и црквени дом. Такође је постављена и чесма за воду. Те године црква је славила педесетогодишњицу. Тим поводом на дан црквене славе, на Св. пророка Илију, служио је Његово Преосвештенство епископ шумадијски господин Сава Свету архијерејску литургију.

Дана 20. фебруара 1979. године дужност опслуживача парохије брзанске прима протонамесник Владета Милановић, пенз. из Брзана. Парохију опслужује само до 20. марта исте године, када на парохију брзанску долази свештеник Звонимир Витић, родом из Милошева, бивши парох драговачки.

Године 1980. по жељи свештеника Драгољуба Јовановића, пароха јагодинског, родом из Брзана, насликана је икона Пресвете Богородице „Ширшаја небес“ у олтару, затим икона Благовести на стубовима, изнад улазних врата икона Свете Тројице, а на улазним стубовима св. пророк Илија и св. апостол и еванђелист Лука.

Године 1982. постављене су подне плочице у цркви. Постављена је и метална ограда испред парохијског дома. Наредне 1983. довршена је адаптација унутрашњег дела парохијског дома.

Поменутим радовима црква и црквенопарохијски дом доведени су у веома добро стање.

Вредно је и достојно пажње споменути да је у Брзану 1870. године,

учитељевао потоњи патријарх српски Димитрије, који је на антиминсу написао: „Ову цркву освети некадашњи учитељ брзански, а сада патријарх српски“.

Како се Брзан био развио у велико село, јавила се потреба да се подигне нова школа. Она је остварена тек 6. октобра 1901. године, када је извршено освећење темеља нове школске зграде, а већ 1. септембра 1902. нова школска зграда је била готова.

„Отварање нове школе било је организовано уз велику свечаност. На свечаност је позван и сâm министар просвете. У позивници стоји: „Изволите примити позивницу којом се умольавате доћи на освећење нове школске зграде у Брзану...“ Уз позивницу је приложен и шапирографски програм свечаности, из кога се видело да ће се свечаност одржати у недељу 6. октобра. После службе Божје биће освећење нове зграде а затим народно весеље.

Министар просвете није дошао на свечаност, већ је послao извиђење, у коме честита на успеху и изражава жељу да се и друга села угледају на Брзан. Од виђенијих гостију био је шабачки епископ Димитрије Павловић, будући српски патријарх. Он је 1870. године био учитељ у Брзану, пре преласка у Лапово. Приликом свечаности нашао се са својим бившим ученицима, причао је како се некада радио у школама, и како је те године кад је био учитељ у Брзану, инспекцију школе обавио наш познати историчар и политичар Стојан Новаковић, који је посебно жељео да се саграде нове школске зграде у Брзану и Лапову“ (Баточина и околина у прошlostи).

Из летописа цркве у Брзану

Епископ шумадијски г. др Сава добио је дозволу од Скупштине општине Крагујевац, да се за потребе верних града Крагујевца и предграђа изгради нова црква на Новом крагујевачком гробљу.

Прошло је пуних сто година, како у Крагујевцу није подигнута ни једна нова црква. Град Крагујевац је међутим учетворостручен становништвом, са тенденцијама ширења на потпуно новим просторима у свим правцима, због наглог прираштаја и прилива новог становништва. Садашње две па-

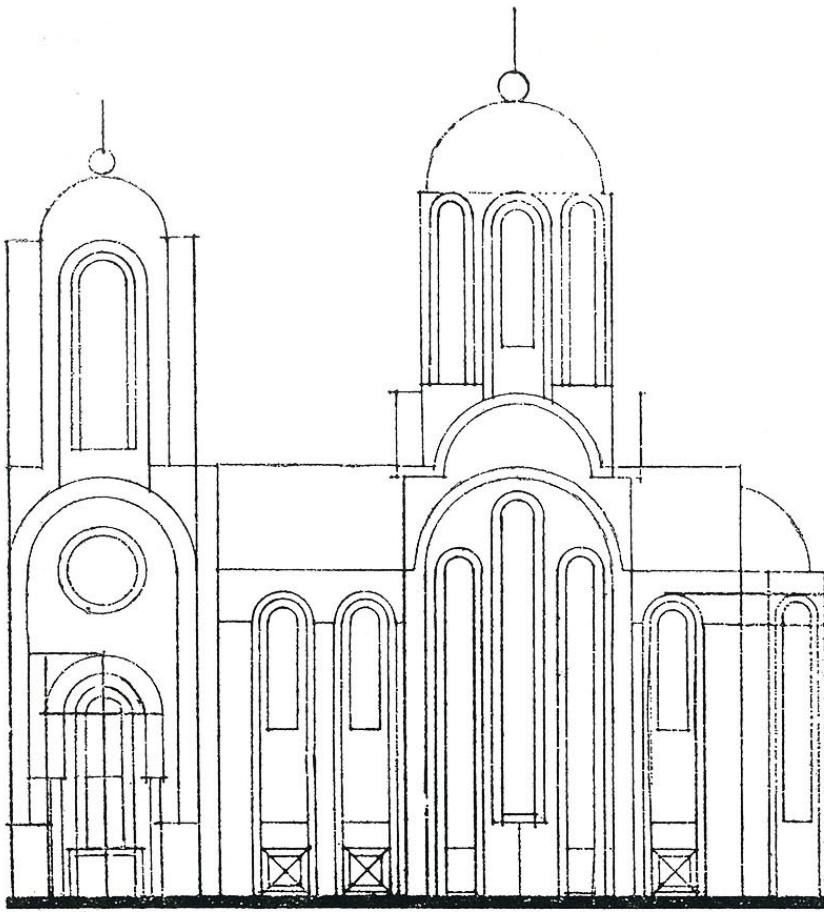
рохијске цркве и једна на старом градском гробљу, ни приближно не могу задовољити потребе верника овога града.

Добијена дозвола за подизање нове цркве Вајкресења Христовог је не само потреба, него и проба савести и одговорности Крагујевчана пред духовним проблемима савременог света, и мерило културе духа. Изградња ове цркве показаће да ли смо достојни потомци својих предака, и колико мислимо на ову као и на будуће генерације које ће доћи.

Нова црква

Христовог васкрсења

на Новом крагујевачком
гробљу „Бозман“

Ми се дивимо наслеђу отаца, које нам они оставише у дивним црквама и манастирима. А чиме ће се поносити будуће генерације?

Одзив за изградњу је добар. Ми смо дужни пре свега, да се од срца захвалимо свима Крагујевчанима који су одмах дали своје прилоге, јер се без њих не може почети са изградњом. Али, и да опоменемо заборавне и колебљиве, да је то дужност свих нас, колико нас има, без обзира на привремене тешкоће, јер Бог и Црква никада не траже од нас немогуће. И никада неће бити времена када ћемо имати сувишак па да онда испунимо своје дужности.

Хришћанство је религија љубави, жртве и одрицања, и то не тренутно, него стално, да им се не досади. Без тих свјестава хришћанство се не би ни могло назвати Христовим именом.

Наши цареви, краљеви, царице, кнегиње, деспоти и деспотице, војводе, вожди и кнезови, патријарси, архијереји, свештеници, и други славни преци, нису зидали цркве и манастире од сувишка свога, него су жртвовали и себе и свој дом, и сами себе узидали у зидове манастира и цркава, „да се њима поје литурђија овог света као и онога”.

Зар трпеза вожда Караборба у току поста није била најпростија, да би уштећеним новцем куповао „дебану” за слободу Србије и две цркве са-

градио. А то исто чини и кнез Милош, да би 42 цркве подигао. Колико би се тек могло написати о жртвама и делима наших великана из давне прошлости? Без жртве и нема љубави, а без љубави нема дела.

Кад се хоће, много се може. Кад се зидала једна нова црква, пре само неколико година у браничевској епархији, једна сиротица је сакупљала у току целе изградње по Ђубриштима старе побаџане флаше, а добијени новац од продаје предавала цркви као свој добровољни прилог. За храм Светога Саве у Београду, један Београђанин, који живи у назови кући од плеха и картона, дао је 1500,00 динара, обећавши да ће још дати.

И код нас у Крагујевцу има таквих. У једној нашој парохији постоји једна приземљуша, кућа „чатмар”, у њој се честито не може исправити ни човек средњег раста, у којој живи убити сиромах, а дао је прилог 500,00 динара, за нови храм Христовога васкрсења. Или други пример, једна средовечна парализована жена која живи без запослења и пензије, а која укупно прма седам хиљада и петсто динара на име алиментације од разведеног мужа и социјалне помоћи, дала је 500,00 динара. И у једном и у другом случају то нису 500,00 динара, него петстотина хиљада динара, јер су као она еванђелска сиротица дали све што су имали. Наве-

ли смо само два примера, а могли бисмо и више.

Овакви људи куцају на вратима наших срца и наших савести, заправо, буде наше успаване савести, и покрећу нас на дела, да за ништавно, трулежно и трошно, купшимо: бесмртно, нетрулежно и вечно.

Када ће радови на изградњи нове цркве Христова васкрсења почети, то више не зависи од црквених власти, већ од нас Крагујевчана. Ако добровољни прилози одмах пристигну од свих, могло би се одмах почети са изградњом.

Драгиша С. Јевтић

Београд је треперио радошћу

ОСВЕБЕНИ ЗИДОВИ
СВЕТОСАВСКОГ ХРАМА
НА ВРАЧАРУ
И ОДСЛУЖЕНА ПРВА
СВЕТА ЛИТУРГИЈА

Јутарња магла и измаглица, а понегде и прави пљускови на прилазима Београду, озбиљно су забринули све поклонике, који су пошли да се на дан 12. маја ове године, поклоне најсветијем месту земље Србије на Врачару у Београду, где су пре скоро четири века (1594. г.) спаљене мошти највећега сина српскога народа, првог архиепископа и просветитеља српског — Светог Саве. Али гле чуда! Врачар и Београд беху обасјани сунцем, које је кроњама дрвећа давало неку свечану боју као најбољи и најраскошнији украс простора око, пре пола века започетих зидова Спомен-храма Светога Саве. Био је то, верујемо, поуздан знак да ће Бог, посредством светитеља Саве, примити молитве светосавске деце.

Из целе земље, као и из целог света, сви путеви тога дана, са севера и југа, истока и запада, водили су православне Србе ка Врачару. Возовима, аутобусима, аутомобилима, авионима, путовало се ка једном циљу — бити овог историјског тренутка на Врачару. На београдској железничкој станици неописива гужва а на аутобуској проблем како се паркирати и омогућити излазак путницима. Београд је просто опседнут. Колоне људи од станица упутиле су се пеши-

це и трамвајима или аутобусима према Врачару. Љубазни грађани а и возачи, упућивали су оне који не знају како ће доћи до циља, који број трамваја или аутобуса да користе.

На самим прилазима храму, реке људи са свих праваца, сливају се ка њему. Неки су пристигли још у рану зору да би заузели места. Оперативни штаб састављен од: београдских свештеника, студената Теолошког Факултета, богослова двеју богословија (београдске и карловачке) са професорима су на својим местима и дужностима, као редари, продавци и прикупљачи прилога (на 60 punktova) са плавом траком око леве руке и знаком у виду српске тробојке на реверу или мантији. Координатори овога штаба са токи-воки апаратима пружили су свима не малу помоћ да би овај молитвени скуп прошао у реду, у молитвеном и побожном расположењу. Од улаза у храм до импровизованог олтара постављен је плави текић, ниј сами не знамо колико дугачак, јер се у огромном простору храма сам човек просто губи и чини му се као да се над њим небо отворило.

У будућем олтару постављен је огроман уздигнути прекривен подијум а изнад њега, на источној страни, преко целог зида огромна икона Светога Саве. На средини подијума је импровизована велика Света тријеза са свим оним што је потребно за Свету литургију. Надају издалека у очи велики букети цвета у бојама српске тробојке, постављени у вазама на Светом престолу поред свећника, лево и десно. А над целим подијумом разапето је огромно широко и дугачко плаво шаторско крило, ради заштите од сунца или евентуално од кишне. Са десне стране од олтарског подијума постављен је велики подијум за хор, а са леве стране подијум за дипломатски кор. представнике власти и високе госте.

Већ око 8 часова огромни простор храма био је испуњен (преко 12.000 особа) најхрабрији су се испели и на зидове будућих звоника цркве. Још више њих, на десетине хиљада, остало је ван зидова, јер се унутра није могло ући. Где се ко нашо, ту је морао остати до краја. Једини слободни простор био је по средини храма за ширину теника — стазе. Редари су имали велику муку да тај једини слободни простор одрже до краја како би се омогућио улазак Његове Светости патријарха архијереја, као и високих гостију који су пристизали у току Свете архијерејске литургије.

Организатори су на све мислили, па је ван зидина храма било и седам кола хитне помоћи са медицинским екипама. Озвучење је било у потпуности обезбеђено, тако да су се и чин освећења зидова и литургија могли pratiti, како унутра, тако и споља. Један пријатељ, који се за време литургије задесио на Каленића пијаци, рекао нам је да се чак тамо могла чути литургија!

Тачно у 8 часова и 45 минута, звона свих београдских цркава највила су долазак Његове Светости патријарха српског и осталих српских архијереја на освећење зидова храма

и Свету архијерејску литургију. Литија је формирана од Старе цркве Св. Саве. Напред је ишла поворка богословија у белим стихарима — крстосци, рипидоносци, и барјаконосци — за њима ђакони, свештеници, господи архијереји и Његова Светост патријарх српски „дочекани од хора васкрсном песмом „Ангел волијаше“. Како се хор од триста певача одржао у интонацији то је чудо, јер је песму прихватила цела црква, па је маса често пута ишла испред хора.

На освећењу зидова храма и на Светој архијерејској литургији чинодејствовао је Његова Светост патријарх српски г. Герман у пурпурноцрвеној златотканој одједзи, са безмало свима српским архијерејима, члановима Св. архијерејског сабора, који су били обучени у светле златоткане одједзе (осим Њ. П. г. Фирмилијана и г. Григорија из Америке као и Њ. Вп. митрополита црногорско-приморског г. Данила и Њ. П. епископа шабачко-ваљевског г. Јована, који из оправданых здравствених или службених разлога нису били присутни) 20 угледних свештеника и свештеномонаха и 20 ђакона, сви у светлим одједдама. На освећењу зидова храма и на Св. архијерејској литургији, певао је здружен хор свих београдских цркава од скоро 300 чланова, са солистом г. Жарком Џвејићем прваком Београдске опере. Хором је дириговао г. Душан Миладиновић диригент Београдске опере.

Освећење и Св. архијерејску литургију пратила је велика екипа сниматеља Телевизије Београд, велики број домаћик и страних новинара, foto-репортера и кино-сниматеља.

Св. архијерејској литургији присуствовали су: г. Вукоје Булатовић потпредседник Извршног већа СР Србије, г. Живомир Станковић председник Комисије за односе са верским заједницама РИВ-а, г. Витомир Петковић, члан Председништва РКССРН, г. Божидар Манић председник Републичког комитета за науку, образовање и културу, г. Ратко Бутулија потпредседник Скупштине града, г. др Живорад Вишић секретар ГКССРН, г. Ђуро Перешић потпредседник Извршног савета скупштине града, г. Александар Радовановић председник Скупштине општине Врачар и други, затим надбискуп београдски Преузвишени г. Алојз Турк са пратњом, чланови дипломатског кора и други уважени гости.

Оваква свечаност и овакав величанствени скуп верника (реално се процењује неких тридесетак хиљада присуствних за време службе Божје) није виђен у последратном раздобљу. Савршени поредак на Св. архијерејској литургији, побожан мир у унутрашњости храма и ван њега, изванредно певање хора подсетило нас је на некда чувене византијске литургије у Св. Софији у Цариграду. Сати су нам прошли као у трену и нико се није жалио на умор од стајања.

На крају Св. архијерејске литургије Његова Светост патријарх је одржао кратак, језгроговорит говор о значају дана, и изразио своју захвалност влади СФРЈ а нарочито влади СР Србије. Цео говор, скоро сваку речени

цу Његове Светости, народ је поздрављао снажним аплаузима, који су потврђивали да што Његова Светост овде говори, то српски православни народ мисли.

После говора, протпревзетер-ставрофор и професор Теолошког Факултета, г. др Душан Кашић је прочитao Повељу о настављању изградње коју су потписали Његова Светост патријарх српски и сви српски архијереји, као и архитекта који ће наставити изградњу проф. др Бранко Пешић. Повељу и камен из манастира Хиландара, где је Св. Сава почео своју узвишену службу Богу и Српском народу, положио је лично Његова Светост у за то припремљено место у зиду олтарског простора. Тог тренутка видели смо сузе на лицима свештеника и народа. Биле су то сузе радоснице верног српског народа и његовог свештенства због настављања изградње овога Спомен-храма после полувековног чекања. Само од рата па наовамо Св. архијерејски синод СПЦ је упутио надлежним државним властима 25 званичних аката за дозволу изградње овога храма, поред безбройних усмених захтева приликом скоро сваког сусрета.

По полагању повеље, Његова Светост патријарх са архијерејима у свечаној поворци испраћен је до старога храма Св. Саве, уз радосни поздрав присуствног народа. Поздрављали су их и на улицама града све до Патријаршије.

Када је Патријарх са архијерејима одлазио запазили смо начинчане балконе, мноштво света, дуж улица поред храма. Био је то својеврски поздрав српском патријарху и српским владикама као и многобројним поклоницима, гостима из земље и света.

Испред започетог Спомен-храма Светога Саве развило се и народно коло а Врачар и Београд су се зашаренили од народних ношњи и српских тробојки на реверима. Радовао се престони Београд. Радовала се цела верна Србија. Чули смо песму и у хотелима од ходочасника, али не од пијења, него од духовне опијености. Радост се читала на сваком лицу. Београд је треперио радошћу.

По завршеној свечаности, до касно у ноћ, Београђани су дефиловали према храму да га разгледају и помоле се. Врачар и његов будући највећи храм на Балкану се није празнио. А поклоници су кренули широм земље и света да причају својима шта су видeli и шта су доживели на овом светом месту.

Протонамесник
Драгиша С. Јевтић

СТРАНИЦА ВЕРОНАУКЕ

ИЗЛАГАЊЕ 21.

Литургијска недеља

Ми од сада знамо да је сваки део дана у нашој Цркви освећен молитвама и успоменама на велике и свете догађаје. Знамо, такође, да се свака година креће једним низом празника који се славе одређеним редом, један за другим. Они нам помажу да у нашем свакодневном животу осветлимо све оно што је Бог учинио за човека, како је Бог волео човека и како је човек одговорио на Његову љубав.

Наша Црква има, такође, један мали, кратак циклус који се понавља сваке седмице. Ми га зовемо црквеним седмичним циклусом.

Недеља — Дан Господњег воскрсења

Снажна светлост сваке седмице је наравно недеља: дан Господњег воскрсења. Као што сваке године живимо од Воскрсења до Воскрсења, од Ускрса до Ускрса, ми сваке седмице живимо такође од Воскрсења до Воскрсења, јер наша Црква сваке недеље слави Христово воскрсење. Сви остали дани седмице круже око недеље.

У недељу, а нарочито када примамо Свето причешће, ми добијамо снагу за остале дане у седмици. Сваке недеље можемо, припремљени постом и молитвом, да примимо храну Новога завета коју нам Господ Исус Христос даје у Светом причешћу.

Понедељак. — Овога дана се Црква сећа анђeoske војске и свих небеских сила. Поред свега онога што видимо и осећамо у овом нашем свету, требало би да се сећамо да постоји и један невидљиви, скривени свет. Тада невидљиви свет је исто тако реалан као и овај видљиви. Божијом вољом је и он дат. Божије поруке допиру до нас на један невидљив начин. Невидљиве добре силе побеђују зле духове, које се боре против добра.

Анђели припадају невидљивом свету. Они су духовне силе, духовна бића, која Бог шаље да извршавају Његову вољу — да преносе Његове поруке. Ви знате многа казивања у Старом и Новом завету где се спомињу анђели. Набројте нека од тих казивања где се спомињу анђели:

Уторак. — Црква се уторком сећа свих пророка, а нарочито последњег и највећег међу њима — светога Јована Претече. Ви сте већ научили нешто о пророцима и знате како су важне биле његове поруке. Набројте имена неких од пророка којих се сећате:

Среда је дан покајања,, када мислимо о Крсту и издајству Јуде, који је био један од дванаест изабраних ученика, а напустио је и издао Христа. Ми врло добро знамо колико често сви изневеравамо Христа. Да бисмо показали наше покајање, поштујемо среду сваке седмице (изузев седмица које су разрешене од поста) као постан дан.

Четвртак је дан када поштујемо учитеље наше Цркве: свете апостоле, све свете архијереје, а нарочито светога Николу, једнога од најпознатијих и највљећијих владика наше Цркве (половина нашега народа га слави као своју Крсну славу). Колико имена апостола се сећате? Набројте их овде:

Петак је дан Христовог распећа. Тога дана се сећамо Његовог светог Крста и Његових страдања. Петак је дан поста.

Субота је дан свих светих, дан сећања на све преминуле, а нарочито на пресвету Богородицу. То је дан молитве највећој групи која је засјала светошћу коју су људска бића могла достићи.

Када баците поглед на једну нашу црквену седмицу, можете да видите како је Црква у овом малом циклусу сабрала, као у једној чаши, све оно што је најдрагоценје и најсветије у човечијем животу и Божијем свету.

Недеља — Христова победа над грехом и смрћу Његовим воскрсењем.

Понедељак — духовне силе које су спона између нашег живота и неба.

Уторак — човечија способност да чује Божији глас — пророци.

Среда — покајање за наше грехе.

Четвртак — црквени оснивачи и оци — апостоли и епископи.

Петак — страдања и љубав Господа Исуса Христа.

Субота — светост наших светитеља а нарочито пресвете Богородице.

Ако држимо у сећању ове успомене и допустимо да нас оне живо подсећају, наш живот ће постати много богатији и пунији. Кроз дневна богослужења православне Цркве, седмични циклус молитава и успомена, преко годишњих празника и постова, наш живот ће добити ново значење. Богослужење нам помаже да светлост Божије благости засја у нама и доведе нас у стање новог блаженства. Време нашег живота постаје део Божијег времена, Његовог вечног живота.

Из Епархијског летописа

ВРБИЦА У ШУМАДИЈСКОЈ ЕПАРХИЈИ

Према извештајима парохијских свештеника, Врбица је у многим парохијама изведена на врло свечан начин. И ове године је било парохија у којима је Врбица изведена први пут после II светског рата. Учешће деце, и поред свих тешкоћа, било је задовољавајуће, а у неким местима изванредно. Надамо се да ће, уз мало већу верску свест и одважност родитеља, идућа Врбица бити још боља.

ВАСКРС У КРАГУЈЕВЦУ

Васкрсно јутрење у Саборној цркви је почело у поноћ. Са Владиком је служило петнаест свештеника и ђакон, а цело јутрење је увелиично октет крагујевачких свештеника, којима је дириговао г. Бошко Кирћански, проф. У почетку јутрења је Владика проповедао у цркви препуној омладине. За овај дан Саборна црква је била мала да прими све оне који су жедни Бога и Његове правде. Мало доцније је служено васкрсно јутрење у Старој цркви, а пред зору и у Гробљанској цркви.

За време архијерејске литургије у Саборној цркви је било народа, чини нам се, као никада ранијих година. Дан је завршен пасхалним вечерњем, у току којег је Владика са свештеницима Саборног храма читao Еванђеље на разним језицима.

На други дан Васкрса Владика је служио и проповедао у Старој цркви, на Светли уторак у манастиру Дивостиину, а на Светлу суботу у манастиру Грнчарици.

СЛАВА МАНАСТИРА БЛАГОВЕШТЕЊА

Манастир Благовештење, код Страгара, ове године је свечано прославио своју славу, јер су се истога дана дододиле и Цвети. Народа је било изузетно много, јер је био недељни дан. Владика је после Врбице у Крагујевцу, стигао у манастир у току бденија.

На сам дан празника, Владика је служио са четворицом свештеника и ђаконом. После литургије пред манастирским храмом је проповедао прота Драгослав Степковић, арх. нам. крагујевачки. Дуго и дуго је затим Владика кропио народ, коме се обратио

за време ручка, у којем је узело учешћа преко пет стотина душа.

Враћајући се у Крагујевац, Владика је посетио село Чумић где се зида нови парохијски дом и парохијски центар.

И ГРОБЉАНСКА ЦРКВА У КРАГУЈЕВЦУ ПРОСЛАВИЛА СВОЈУ СЛАВУ

Мала, али убава Гробљанска црква у Крагујевцу посвећена је Светим жењама-мироносицама. Уочи славе је служено свечано бденије, на коме је проповедао протонамесник Драгиша Јевтић, старешина цркве, а на дан славе архијерејска литургија. После литургије Владика је говорио окупљеном народу о женама-мироносицама (видети у Еванђељу по Марку 16:2) које су, и онда и данас, имале много више смелости, поноса и љубави према Господу и Његовој цркви, од мушкираца којима често „страх каља образ”.

После дељења нафоре, Владика је одслужио кратак помен на гробу прете Живана Маринковића.

ЕПИСКОП САВА У ВАЉЕВУ

Дана 1. маја о. г. Његово Преосвештенство епископ шумадијски господин др Сава, у пратњиprotoјереја Драгослава Степковића Архијерејског намесника из Крагујевца и протонамесника Милоша Вукојевића, архијерејског намесника из Конатица, посетио је Драгана Степковића, студента Богословског факултета у Београду, који се налази у Казненоправном дому за осуђене малолетнике у Ваљеву, на издржавању казне затвора у трајању од 22 месеца.

(Драган је осуђен од стране Војног суда у Сарајеву, за време одслужења војног рока, на казну затвора у трајању од 34 месеца пресудом I К бр. 13/84. од 19. марта 1984. године.

Врховни војни суд у Београду „... као другостепени суд размотрio је и одлуку о изреченој казни и нашао да је оптуженом требало изрећи блајжу казну затвора од оне коју је изрекао првостепени суд, па је пресуду преиначио у том делу и отпуштеном изрекао казну затвора у трајању у од године и 10 месеци. Опредељујући се за ову казну овај суд је имао у виду да је првостепени суд утврђеним олакшавајућим околностима дао мањи значај од оног који оне стварно имају. Наиме, оптужени је млад чошвек — у време извршења дела имао је тек 20 година — без довольног животног искуства и знања о нашој на-

родноослободилачкој борби, њеним тековинама и послератној изградњи наше земље... Осим тога он је за време одслужења војног рока савесно извршавао своје војничке обавезе, показујући при томе солидно залагање и правилан однос према ЈНА у целини. Имајући то у виду као и да до сада није осуђиван, овај суд је оптуженом изрекао казну као у изреци пресуде... посебно да ће на оптуженог васпитно деловати да више не чини кривична дела и другима служити за поуку”. II К бр. 288/84).

Испред пријемног улаза Преосвешћеног владику Саву дочекао је управник Завода Верољуб Радојичић са својим сарадницима.

По завршеном пријему и посети епископ Сава се упутио према цркви у Ваљеву. У црквеном порти госте из Крагујевца дочекао је епископ шабачко-ваљевски господин Јован са свештенством ваљевским и ваљевске околине.

Двојица архијереја и присутно свештенство уз звуке звона упутили су се храму где је одржана доксологија. По завршеној доксологији и поздраву Преосвешћеног владику Јована, прешло се у владичанску кућу, где је за госте приређен пријем и заједнички ручак.

Каленић ГОДИНА VII 39 (3/1985.)

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Излази шест пута годишње.

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:

„Каленић”, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/326-42

Текући рачун: „Каленић”
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1

Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Михић”,
Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж: 12.000 примерака

Цена: 40,00 динара примерак

Годишња претплата 240,00.— д. а за
иностранство: 12 ам. долара